

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМИНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 18, II. пов. Комт. почт. ш.д. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Нав. Редактор приймає від 11 год. передпол. Рубриконе не звертається.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячна в гурт 2,500.000 Мп. ЗА ГРАНИЦЮ: В Англії 1 дол. Франції, Голландії, Бельгії 10 фл. фр., Італії 10 л., Німеччині 4.000.000 Мп. марок, Швейцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 л.л. Бенгальї 50 р. Австрії 4.000.000 шв. Швейцарії 1000.000 шв.</p>	<p>В справі оголошені звертається до Адміністрації. ЦІНА ОДИНОГО ПРИМІРНИКА 100.000 Мп.</p>
--	--	---

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“

Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

**Товариство взаїмних
обезпечень**

„ДНІСТЕР“

**У ЛЬВОВІ
вул. РУСЬКА Ч. 20.**

на підставі одержаного з Міністерства гурбу дозволу прийняти до обов'язку від огню будинки хати і господарські приміщення, кабелі, одягу і білля, зброю в скринях і в ящиках, худобу і т. п.

В АМЕРИКАНСЬКИХ ДОЛЯРАХ.

1223

1-3

Політичний біляне 1923 р.

1923 рік відістав від нас без жадно за ним, зі становища загально-людської культури він був радше кроком назад, ніж вперед. Він позначився великою слабкістю подій, які відбуваються на ньому, що сартові далеко ще до тих усіх тринадцяти форм існування, за які він борюється. Пригадаймо кілька слів про найважливіші з тих подій.

Найважливішою подією для нас був акт з 14. березня і українська державна апаратура на Великій Україні. Ші два факти залишаться на довго записані у пам'яті наших земляків. Вони вирішили перед нами так само несподівано, як більшість політичних подій того бурхливого року, що повстав як вулканський твір великої війни. Наші найближчі сусіди мали в цьому велику участь, щоб розвинути, в якій великій мірі на одному та другому факті завжди вплив українського загалу: його національно-культурного невідповідності та підготовлення, скільки в першому факті є нашої власної дія, а в другому нашої заслуги.

Українізація на В. Україні є зв'язана в цілому лікавою питання про організацію та психологію совітського уряду. Акт 14. березня є зв'язаний з негодним моментом закордонної політики чужих держав і нашої власної дипломатії. Коли вгодом виявиться відповідна кількість матеріалів, що кинуть повне світло на закулісові приготування обох цих актів, тоді велика частина цих питань розясниться. Нині вже відомо, що велика частина прогріків і поважних помилок зроблених нашою закордонною діяльністю мала своє джерело у невідповідності до праці у чужинних середовищах. Не треба забувати, що доля нашої країни вирішувалася у умовних і в добі, де рішеннясть, меткість і хист орієнтації у кожноразі стані загально-європейських справ були першою запорукою успіху всіх тих, що цього успіху добилися.

Одною з найповажніших європейських подій є економічна катастрофа Німеччини разом з її територіальним розпадом і сукупним часом. Те, що один німецький танцлер у першій половині року аважав найдодільнішим засобом боротьби з Францією: пасивній спротив у Рурі, це — два другі

каніслери. Його наслідком, старалися безуспішно направити протилежною політикою. Німецька політика велася під знаком неспроможності платежів військових довгів.

У зв'язку з втраченою державної рівновати у Баварії та Саксонії почався незлічен сепаратистичний рух. Спроба ген. Лодендорфа для повернення монархічної влади скінчилася невдачею; поворот крок принаш до Німеччини завалився епіклою покітшо без позакліпінних наслідків. Німецькі спроби впровадження подання конфлікту з Францією є фактом першорядної ваги, та покищо незрозумілими.

Франція продовжувала політику здійснення своїх двох ідеалів: державного беззастережності і добути пошину європейства. В історичній відшкодувань, вона вбрала зайняла рурську та райнську територію і замість виконання принашу на Німеччині, відійшла на великій шкелі територіальної окупації.

Англія була нічим свідком самостійної акції Франції. Вона протестувала проти нег з імені Версальського договору і одночасно шукала засобів для рязування авторитету Союзних держав. Одноцілість Антанти вдеркалася тільки в установі т. пв. Репаративної Комісії, яка має означити межі фінансової спроможності Німеччини. Зрештою, поза цією установою, без більшого практичного значіння, розєднаність інтересів Союзних держав виявилась улозі.

Англія може у своїй внутрішній політиці записати цікаві факти. Уперве на президента міністрів вибирає король члена парламенту замість заслуженого „піра“, відомого зі суспільної діяльності. Англійські вибори розбивають парламент не на дві, а на три, менші-більш рівні, партії. Урядова партія консервативів виходить з них з невдачею внаслідок надто швидкої постанови свого голови презид. міністрів Болдуїна, з саме: що надмірно безробіття в краю треба рязувати введенням закону про охорону мита на товари. Два крила ліберальної партії зливаються; робітничка партія виходить зміщеною з виборів і стає кандидатом на партію, що має взяти в свої руки керму державної політики. Англія скликує на протязі 1923 р. велику міждержавну раду з представниками своїх кольтоній, щоби вирішити питання про

розв'язання обвинення справ Європи як безнадійних, з звернення своєї уваги виключно на спільну економічну працю зі своїми кольтоніями.

Хвиляний песнім Англії суцоту Європи є вловні вправляння її такою інцидентом як конфлікт Італії з Грецією. Воінство двох італійських генералів на грецько-албанській кордоні дає Італії привід бомбардувати грецький острів Корфу а домаганими якнайсуворішої відповідальності грецького уряду за вловні. Віанова Муссоліні, шеф Італії, член Союзу Народів, відіграв авторитетом Союзу Народів, теорію довший час важку внаслідок, яку розв'язують союзна держава не легко, слабо рязуючи інтереси цього Союзу. Греція дає Італії сатисфакцію догнє дорожого шлюбу — за пенітарних злочинців.

В Євразії — державній тійній прозорот по вразку Муссоліні, була Аландська голіа. З „визнання фактом“ військової диктатури під проводом ген. Прімо де Рівєра вярка де Естелла. У Португалії, як звичайно, кілька ворохобень; президентом республіки вибраний португальський міністер у Лондоні Теїсейра Гомєс.

Ще инша, славна з революцій, мала держава Болгарія, переходить переротом Стаболійського, що заслужився на міжнародній арені своїй країні, але скінчив смертю і повною невдачею. На його місце президентом міністрів стає прец. Цашков. Революційна демонстрація привелолила короля у Греції покинути мирно державу. Венізелос є похликанний до порототу, щоби допомогти у відбудові конституційних форм державного життя.

Одною з найбільших відрадних політичних прояв минулого року є договір Союзників з Туреччиною, який є призначним недавно заперечених ними національних турецьких прав. Туреччина одержала округу Адрінополь; кордон від Егейського моря до Чорного є зємілітаризований. Турецька республіка на

Робітні внової суворі і достояні
СТЕФАНІ МОЩІВІВЧ
Львів, вул. Хмельовського 15.
(остер)
визнає всілякі зламання делєго, тома і в не найкращій часті.

чові а Мустафою Кемаль Пашою проголошене 30. жовтня.

У Росії покарали економічні умовини життя. Одночасно зменшилася режім терроту. Факт признання національних прав поодиноким народам, особливо Українам, може мати далекосяжне значіння для дальших етапів внутрішньої та закордонної політики Совітського уряду.

З поза-європейських подій першою по величині своїх наслідків є землетрус в Японії. У порівнянню в цією стрімкою катастрофою, яка привнесла світу 125 тис. жертв і культурну працю довгих літ, європейські заворушення бліднуть. Це на скрізь націоналізна політика має далекосяжні наслідки у політиці Далекого Сходу. У Китаю на далі панує анархія. По довгий часі відсутності всякого центрального уряду, вибрано президентом Республіки маршала Цао Кун, без ніяких даних на голову держави. Воєнні губернатори є й на далі у Китаю найважливішою владою у своїх численних округах.

Зєднені Держави виявили свою волю вже дня 10. січня, щоби не брати беззосередної участі в європейській політиці, відкликавши свої війська з над Рейну. На протязі року підписали один з найбільших відомих в історії фінансових договорів з Англією. Втративши свого президента Гардіна, по смерті якого заступає його віце-президент Кулідж.

У Мексику вибухла революція. Єнігет став самостійною, конституційною країною, поки що без конституції, у положенню воєнного стану, що заступає закони.

Пр. 11.24. В імені Рікспосполитої Польської Суд округний вярний як Трибунал пресовий у Львові рішив на вносек Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло“ число 2 з дня 2. січня 1924 р. в артикулі під заголовком „Листа з Варшави“ в уступах між словами а) „домовний“ і „Одні в найподатніших“, б) „заполювання“ і „з особливим“, в) „мешкоустей“ і „Наш демократичний“, г) „не буде“ і „але демократичний“, д) „порозити протє безуслєсно“ віститє в собі єство ад а) б) в) вилучує з § 302 з. к. ад п) — є) злочину з § 63 а) закону карного узнав докопану — і. січня 1924 р. конфіскату за

оправдану і зарядив зніщення шлюбу, накладу і видав по думці § 493 з. у звязку дальшого поширення того другого коного письма. Зразом видав наказ відкличному редактору той часописі, щоби де рішення помітні безплатно в найбільшій часті і то на першій сторони. Нежко ковання того наказу потягає за собою на сліпки предв'язані в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1892 Д. п. д. № 6 ех 1863, а Ісєлєво засудженя за переступство на гравшу до 4,000.000 Мп. — Львів, дня 3. січня 1924. (Підпис печаткой.)

Четвертий наклад

Соняшкий поміць

друкується виходом нигарні

В одній невеличкій статті важко навіть нагадати на всі факти у міжнародній політиці, з яких кожний мочка мати своє висновок значіння у зв'язку з цілою шкідливою дедеким причиною, що його зродили і дедеким наслідків, які він може зродити. Минулий рік ще був нагало ближчим до останньої війни. Народи ще не знали собі ясно справу, чи всі ті сподівання, яких війна не відійшла, краще шукати на шляху нової війни чи нового миру.

Загальний біланс європейської долітки, висловлений у цифрах, переходить межі нашої уваги: він є фашистичний своїм дефцитом. Перекладений на мову фактів, він є більше як сумний. Коли він має бути відомим новому, тоді найкраще відповісти йому латинською фільософічною приповідкою: „Роби своє — і не жди кінця!“

Велика Україна.

Снігові авалі.

Останніми днями на Україні упали великі сніги. В Катеринославщині і над Доном шалють великі снігові авалі. В деяких місцях снігові навали сягають 4 до 5 метрів. До Харкова прибувають потяги з 16 годинним опізненням. На деяких ділянках припинено всяку залізничну комунікацію.

Українізації.

Подільський губерніяльний комісаріят порішив українізувати „Робоче-християнську газету“, яка доті виходила в Вінниці по російськи.

По широкому світі.

Конференція Малої Антанти.

Білгородська преса звідомляє, що конференція Малої Антанти ще не розпочалась з приводу того, що румунський представник міністр Духа ще не прибув до Білгороду. Духа повідомив телеграфічно учасників конференції, що Румунія згодиться на позицію для Мадярщини тільки при тому умові, коли Мала Антанта визнає правомірним вступлення румунської армії до Мадярщини і обсаду Будапешту. 1919 р. та як що Мадярщина зречеється офіційно всіх претензій до відшкодування з приводу тієї окупації.

Чеська преса виразно заявляє проти прийняття Польщі до Малої Антанти, мотивуючи це розбіжністю інтересів Польщі і Малої Антанти.

В. МУДРИЙ.

Під знаком „негаліцизму“.

Причини до історії Українського Високого Шкільництва у Львові.

(Продовження.)

Ця Анкета, як бачимо, пройшла під гаслами легалізації і удержавлення та аполітичного трактування при цьому справу Українського Високого Шкільництва. Ні одна з присутніх учасників Анкети не поставив серйозно питання про те, що буде зі справою тоді, коли всі ці намічені заходи легалізації і удержавлення не дадуть ніяких успішних наслідків. Не один з присутніх і підкреслював, що не треба себе обманювати називати на якінебудь успіхи. Іх не буде. Деякі говорили, що все зайнішозне слід зробити хоч би лише тому, щоби це раз переконаті широкі кола нашого громадянства і ту нервова настроєну частину нашої молоді, що від Полькіа навіть при найкращій волі з нашої боку нічого

Національне питання в Польщі.

Резолюція прийнята XIX конгресом П. П. С.

1. XIX конгрес ППС стверджує, що національна („народово-шовова“) справа стала одним з найбільш пекучих питань в державному й суспільному житті Польщі. З хвилі усталення границь республіки розв'язка того питання залежить від самостійного змагання польської політики. Поточершня діяльність рижинь кабінету була постійно пересекнута впливами націоналізму; конституції не введено в життя; навпаки, приароркованов системі репресій і перешкодах у відношенню до праць і організацій національних меншостей на різнородних ділянках, головним на Східних Землях, де Українці і Білорусики заселяють суцільні простори як більшість населення. А найбільш Вігоса і Корбачого, незабезпечений урядово ідеологією польського націоналізму, довіє власними до ще більшого загострення.

Такий стан річей перешкоджає польській республіці в арену безпаставних національних боротьб, свинює розвій побитичного руху, стає наперекр змаганням до демократизації держави, змінює пекучі сили в польському громадянстві, а з другого боку підсилює національні стичні напрямики в громадянстві меншостей, зазевнюючи перевагу націоналістично-ієрархальним відомам серед Українців і Білорусиків, гактистично-іонкерським серед Німців, сіоністам серед Жидів.

В цих умовах польська партія соціалістична мусить взяти на себе ініціативу, щоб рушити справу в мертвої точки. Закінчення національної боротьби, створення віяноснн, в яких національні меншості найдуть повну свободу національно-культурного розвитку, серед яких станеться можливіи мирна братерське іх співжиття в польським народом, є обовязком польського соціалізму, дежить в інтересі демократії й історичної будучини Польщі.

Виходячи з тих підстав, конгрес визнає керуючі партії устанюви. в першу чергу У. П. П. С., щоб і розпочали рішучий енергічний акцію в користь:

- а) повної і дійсної рівноправності всіх горожан республіки без ріжничі віри і національності;
- б) негайного введення в життя статтей конституції, що забезпечують національним меншостям іх права культури, язикові і шкільні;

парестеріганія, щоб при поліції субвенцій і шкільних стипендій, уділіванних державою, громадами і впливими самоуправними тілами, рішави тільки огляди на рівень дано школи, світський, нееклектичний характер навчання і т. п., а не огляди на викладову мову, на національність чи віру, заснування українського університету у Львові;

в) повного звращення з політикою адміністративних шикан і заслугуючих на найбільше наптауванн переслідувань конфесійних чи національних; реорганізації і поповни адміністрації на східних землях;

г) введення на тав, східних окрайках громадянської самоуправи в містах і селах, повітової і повітськой, допущення горожан республіки з національним меншостей до державної адміністрації на всіх ділянках;

г) переведення земельної реформи агідно з постулатами П. П. С.;

д) територіальної автономії для меншостей, що заселяють суцільні простори на сході республіки з зберезнення прав польського населення.

II. Конгрес приймає до одобрюючої відомості кроки Центр. Вих. Комітату, що змагають до усталення постійного зв'язку між польською партією соціалістичною і групами та соціалістичними організаціями національних меншостей. Одночасно конгрес з усім натиском підкреслює, що як обовязком польського соціалізму є боротьба з націоналізмом польським, так само такіи самий обовязок лежить на демократіях: українській, білорускій, німеській і жидівській у відношенню до націоналістичних і клерикально-реакційних напрямків і їх громадянств.

Конгрес уповноважує керуючі партії установи до дальшої праці в тому самому напрямку.

Наведену резолюцію ухвалено одностайно. Резерват в цій справі виголосив пос. Нелзядковскі, котрий вказав, що прийшове становище П. П. С. є таке, що кожнор народом належить право самовизначення, без застережень. Одначе тут не на місці загальний принцип, але реальна програма. Цю справу польські соціалісти уважають внутрішньою справою Польщі. Національна kwestія є дуже ском-

пльована. Жидівське питання слід відділити від питань інших народів, що заселяють суцільні простори держави і становить на них більшість. Практично можна розв'язати проблему нац. меншостей, призначаючи їх рівноправними і співвідповідальними за долю держави. За уряду Хієлоса національна kwestія дуже загострилась. Сьогодні стоїмо як би на вулкані. Положення є незвичайно важке, г о д о в о н а с х о д і. Жити в тою справою довше не можна. Програму реалізації тої справи слід поділити на дві частини. Перша частина облімає культурні домагання, напору адміністрації і допущення меншостей до урядових становців. Друга — справа автономії для меншостей, що заселяють суцільні простори. Цей постулат вже був піднесений в соїм в справі Сх. Галичини. Піддержую його дальше. Українське громадянство в Сх. Галичині й на Поллі мусить бути організоване на автономичній основі. Білоруське громадянство мусить перейти через саморядування до автономії.

Нац. меншостей не слід трактувати як одностійний табір. Треба кочне соціалістів з нац. меншостей виврати зі спілки з націоналістами. Слід рахуватися з дійсністю. Серед нац. меншостей є елементи, що стоять на групі польської державності, але й є елементи, що змагають до віяня, а міжнародна ситуація є скомплікована. Іскра й може викликати віяну. Польща є ключем Сх. Європи. Слід поладнати нац. питання в Польщі і втягнути нац. меншості до державної праці, бо це є запорукою існування польської держави.

В дискусії заборало голос багато бесідників. І так: Демідювіч-Демідюцькі стверджує, що справа тав нац. меншостей є найважливішою справою Польщі. П. П. С. — як частина польського народу теж несе вину за повстання ब्लюку. 16. Якщо відношення П. П. С. до меншостей буде шире, то це залезить їй побілу при виборах на „крески“. Пое. Увембло підіймає, що вину за повстання блюку ч. 16 несе виключно польська реакція. Польські соціалісти мають чисту совість. Вони в попередньому соїм боролися проти кепської виборчої ординації. Бесідник підіймає собі, що він промовляв не тільки від польського пролетаріату, але й від білоруського селянства, який його вибрав. „Приймаємо право самовизначення, одначе не може-

Так і розійшлися з Анкети всі незадоволенні. Між молодію ширилася зневіра, а один значальний професор після тої Анкети захоував своїх слухачів недоозначено до того, щоб по літних феріях винсувалися на Високі польські Школи. До того в тойже час почалися дуже завязаті та інтенсивні переслідування українських університетських викладів польського воліцією.

VI.

На слідуочий день після анкети, отже дня 21. травня 1923 р., відбувся Народний Зїзд чи краще красвий зїзд делегатів трудової партії. На цьому зїзді прийнято між іншими й резолюція в університетській справі слідуочого змісту: „Народний Зїзд домагється удержавлення переслідуваного до тепер українського приватного університету у Львові разом з технічними відділами, наділення його з українським підатковим грошей субвенціями, потібним на усаження і удержання даного університету

торії і д-ра В. Охримовича. На Народному Зїзді відбрано його головою трудової партії. Зараз же на першому засіданню Кураторії після Анкети дня 30. травня 1923 р. д-р Володимир Охримович вважав за вказане зложити слідуочу заяву: „З уваги на те, що мене на другий день після Анкети вибрано головою трудової партії і я став через це політичним чоловіком, а бути членом Кураторії значить по інтенціям Анкети бути неполітичним чоловіком, що для мене як для одної особи є неможливо, бо не можна бути одночасно політичним і неполітичним, тому я складаю мій мандат в руки світлої Кураторії і прошу на мє місце кооптувати когось иншого, політично менше заангажованого. При цьому підкреслюю, що коли би я не був головою трудової партії, то вибір радо прийняв би і працював би для справи по моїм силам“.

На слідуочий день після анкети, в якій участь брали також визначні діячі трудової партії, названа партія прийняла на своїм зїзді резолюцію, в якій домагється від польського уряду субвенцій на український університет. „Руський Ісполнительный Комітет“ стверджує, що резолюцією університетську справу втягнуто в політику. „Руський Ісполнительный Комітет“ уважає дальше, що тенденція українського соймового клубу взяти в свої руки ініціативу, чи посередництво в справі легалізації і удержавлення університету носить також недвозначну політичну закраску, накінець, беручи на увагу численні інші позначки (як голоси преси), які свідчать про неминучість втягнення університетської справи в обовязок